

प्रदेश पदक सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक

प्रस्तावना: प्रदेश भित्र विभिन्न क्षेत्रमा विशिष्ट योगदान पुऱ्याउने व्यक्तिलाई प्रदेश सरकारका तर्फबाट कदर तथा सम्मान स्वरूप पदक प्रदान गर्ने सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

प्रदेश नं २ को प्रदेश सभाले यो ऐन बनाएको छ ।

परिच्छेद - १

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस ऐनको नाम "प्रदेश पदक ऐन, २०७६" रहेको छ ।
(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।
२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,
(क) "तोकिएको" वा "तोकिएबमोजिम" भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनुपर्छ ।
(ख) "पदक" भन्नाले दफा ८ बमोजिमको पदक सम्झनुपर्छ ।
(घ) "मन्त्रालय" भन्नाले आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय सम्झनुपर्छ ।
(ङ) "सचिव" भन्नाले आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयका सचिव सम्झनुपर्छ ।
(च) "समिति" भन्नाले दफा ४ बमोजिमको पदक सिफारिश समिति सम्झनुपर्छ ।

परिच्छेद - २

पदक प्रदान गर्ने प्रक्रिया

३. **पदक प्रदान गर्न सक्ने:** (१) प्रदेश सरकारले प्रशासन, राजनीति, अर्थ, कानून, साहित्य, विज्ञान, संस्कृति, सामाजिक विकास, वातावरण, पूर्वाधार विकास, पर्यटन, प्राविधि लगायतका क्षेत्रमा यस प्रदेशलाई विशिष्ट योगदान पुऱ्याउने व्यक्तिलाई समितिको सिफारिसमा यस ऐन बमोजिम पदक प्रदान गर्न सक्नेछ ।
(२) उपदफा (१) बमोजिमका पदक हरेक वर्ष प्रदेश स्थापना दिवस अगावै घोषणा गरिनेछ ।
(३) उपदफा (२) बमोजिम घोषणा गरिएको पदक प्रदेश स्थापना दिवस फाल्गुन ३ गते प्रदान गरिनेछ ।
(४) प्रदेश सरकारले उपदफा (१) बमोजिम पदक प्रदान गर्दा पदक पाउने व्यक्तिको नाम र निजले प्राप्त गरेको पदकको प्रकार तथा निजले पुऱ्याएको योगदान समेत खुलाई सर्वसाधारणको जानकारीको लागि सार्वजनिक सूचना जारी गर्नेछ र यस्तो सूचना प्रदेश राजपत्रमा समेत प्रकाशन गरिनेछ ।
४. **पदक सिफारिश समिति:** (१) यस ऐन बमोजिम प्रदान गर्ने पदकका सम्बन्धमा प्रदेश मन्त्रपरिषद् समक्ष सिफारिस प्रस्तुत गर्न देहाय बमोजिमको एउटा पदक समिति रहनेछ:

(क) आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्री	अध्यक्ष
(ख) मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय सचिव	सदस्य
(ग) आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयका सचिव	सदस्य
(घ) राष्ट्रिय जीवनमा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याएका व्यक्तिहरूमध्येबाट समावेशी सिद्धान्तको आधारमा मन्त्रिपरिषद्ले तोकेको एक जना महिला सहित दुई जना	सदस्य
(ङ) आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयका सचिव	सदस्य सचिव

(२) समितिको बैठक अध्यक्षले तोकेको समय र स्थानमा बस्नेछ।

(३) पदकको मर्यादाक्रम अनुसूची एकमा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ।

(४) समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

५. पदक सिफारिस प्रक्रिया: प्रदेश सरकार अन्तर्गत कार्यरत कर्मचारीको हकमा समिति समक्ष पदकका लागि सिफारिस गर्दा देहायका पदाधिकारीले गर्नु पर्नेछ:

- क) प्रदेश सभा सचिवालयका कर्मचारीहरूको हकमा प्रदेश सभाका सचिवले,
- ख) मन्त्रालय अन्तर्गत निकायका कर्मचारीको हकमा सम्बन्धित सचिवले,
- ग) स्थानीय तहमा कर्मचारीको हकमा स्थानीय तहका प्रमुखले,
- घ) खण्ड (क), (ख) र (ग) मा उल्लिखित व्यक्ति बाहेक अन्य व्यक्तिका हकमा प्रदेश सभाका सदस्यले,

(२) उपदफा (१) बमोजिम पदकका लागि सिफारिस प्राप्त हुन आएपछि समितिले आवश्यक छानबिन गरी यो ऐन तथा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम पदक प्रदान गर्नका लागि उपयुक्त देखिएका पदाधिकारी, कर्मचारी तथा अन्य व्यक्तिको नामावली तथा निजहरूले पाउनु पर्ने पदकको प्रकार समेत खुलाई पदक प्रदान गर्नका लागि प्रदेश सरकार समक्ष नाम सिफारिस गर्नेछ।

६. पदक सिफारिसका आधार: समिति समक्ष पदकका लागि सिफारिस गर्दा देहायका आधारमा गर्नुपर्नेछ:

- क) प्रदेशको गौरव वृद्धि गर्ने कार्यमा विशेष योगदान पुऱ्याएको,
- ख) आफ्नो क्षेत्रमा उत्कृष्ट काम गरी प्रदेशको प्रतिष्ठालाई योगदान पुऱ्याएको,
- ग) सरकारी सेवासँग सम्बन्धित व्यक्तिको हकमा आफूलाई तोकिएको काम प्रशंसनीय रूपमा सम्पादन गरेको,
- घ) कुनै साहसी वा बुद्धिमत्तापूर्ण काम गरी सार्वजनिक हितको लागि अनुकरणीय विशेष योगदान पुऱ्याएको,
- ङ) संघियता र प्रादेशिक अधिकार सुनिश्चित गराउन योगदान पुऱ्याएको,
- च) संघिय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापनाका लागि उल्लेखनीय योगदान गरेको,

- छ) आफ्नो क्षेत्रमा उदाहरणीय कार्य गरेको,
ज) उल्लेखनीय व्यवसाय वा उदाहरणीय सेवा गरेको ।

७. **सुशोभन समारोह:** (१) प्रदेश प्रमुखबाट पदक प्रदेश स्थापना दिवसका दिन सुशोभन समारोह बीच सो पदक प्रदान गरिनेछ ।

(२) सुशोभन समारोहका दिन पदक पाउने व्यक्ति कुनै कारण उपस्थित हुन नसकेमा निजले सो पदक आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयबाट प्राप्त गर्नेछ ।

(३) कुनै व्यक्तिलाई कुनै पदक मरणोपरान्त प्रदान गरिएमा वा पदक पाउने व्यक्तिको सुशोभन समारोह हुनु अगावै मृत्यु भएमा निजले पाउने पदक निजको निकटतम हकवालालाई हस्तान्तरण गरिनेछ ।

परिच्छेद - ३

पदकको प्रकार र मर्यादाक्रम

८. **पदकको प्रकार:** (१) यस ऐन अन्तर्गत प्रदान गरिने पदक र मर्यादाक्रम देहाय बमोजिम हुनेछ ।

- क) प्रदेश रत्न: आफ्नो क्षेत्रमा प्रदेशको गरिमा राष्ट्रिय/अन्तराष्ट्रिय स्तरमा बढाएको ।
ख) मुख्यमन्त्री प्रज्वल तारा: आफ्नो क्षेत्रमा अनुकरणीय भूमिका निर्वहन गरेको ।
ग) रमेश महतो पदक: प्रदेशको पहिचान, उत्थानको लागि योगदान पुऱ्याएको ।
घ) प्रदेश जनसेवा पदक: जनस्तरमा लोकप्रिय र प्रशंसनीय काम गर्ने जनप्रतिनिधि र समाजसेवी व्यक्तित्वलाई ।
ङ) प्रदेश सामाज सेवा श्री: समाज सेवा, शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण, दिगो विकास, समाज सुधार, साँस्कृतिक विषयमा उल्लेख्य योगदान गर्ने व्यक्ति ।
च) प्रदेश मेधावी पदक: कला, भाषा, साहित्य संगीत, शिक्षा, खेलकुद विधामा उत्कृष्ट योगदान गर्ने व्यक्तिलाई ।
छ) प्रदेश विद्याभूषण: प्रदेश भित्रका विश्वविद्यालयबाट विद्यावारिधि गरी प्रदेशमा बसोवास गर्ने व्यक्तिलाई ।
ज) प्रदेश सेवा उत्कृष्ट पदक: ईमानदारीपूर्वक, उत्कृष्ट एवं प्रशंसनीय कार्य गर्ने प्रदेश सरकार मातहतका, मन्त्रालय, कार्यालय तथा कर्मचारीलाई ।
झ) प्रदेश शैक्षिक उत्कृष्ट पदक: शैक्षिक क्षेत्रमा सर्वोत्कृष्ट योगदान पुऱ्याएका विद्यालय, प्रधानाध्यापक र विश्व विद्यालयका पदाधिकारीलाई ।
ञ) प्रदेश गौरव पदक: प्रदेश सरकारले मनोनित गरेका विभिन्न निकायमा सेवारत् रही कुशलता पूर्वक अनुकरणीय रूपमा जिम्मेवारी पूरा गर्ने व्यक्तिलाई ।
ट) प्रदेश विभूती पदक: संघियता स्थापनाका लागि जीवन आहुति दिने व्यक्तिलाई ।
ठ) प्रदेश सुरविर पदक: विपद् उद्धार क्रममा अभूतपूर्व क्षमता प्रदर्शन गरी वीरता र शाहसपूर्ण कार्य गरी उल्लेखनीय योगदान गर्ने व्यक्तिलाई ।
ड) प्रदेश किसान रत्न पदक: कृषि क्षेत्रमा र अनुकरणीय कार्य गरी उत्प्रेरक भूमिका खेल्ने किसानलाई ।
ढ) पर्यटन शिखर पदक: प्रदेश भित्रको पर्यटन क्षेत्रको विषयमा विभिन्न योगदान, उल्लेखनीय योगदान गरेको व्यक्तिलाई ।

ण) सामाजिक अभियन्ता पदक: सामाजिक सद्भाव छुवाछुत तथा सामाजिक विभेद अभियन्ता, साँस्कृतिक पहिचानका उल्लेख्य योगदान गरेको व्यक्ति

(२) उपदफा (१) मा उल्लेख गरिएको पदकका अतिरिक्त नगद पुरस्कार समेत प्रदान गर्न सकिनेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम प्रदान गरिने नगद पुरस्कारको राशि र नगद पुरस्कार सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

९. पदक लगाउने क्रम : एकभन्दा बढी पदक पाउने व्यक्तिले आफूले पाएका पदक लगाउँदा मर्यादाक्रम अनुसार दाहिने तर्फबाट लगाउनु पर्नेछ ।

परिच्छेद - ४

विविध

१०. खरिद गर्न सक्ने : कुनै व्यक्तिले आफूले प्राप्त गरेको पदक हराएमा वा नष्ट भएमा आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय वा सो मन्त्रालयले तोकेको ठाउँबाट खरिद गर्न सक्नेछ ।

११. पदक प्रचलनमा ल्याउन नपाइने : प्रदेश सरकारबाट प्रदान गर्ने पदक जस्तो नाम, बनोट र आकृति कायम गरी कुनै संस्था वा व्यक्तिले कुनै पदक दिन पाइने छैन ।

१२. पदक हेरफेर वा थपघट गर्न सक्ने: प्रदेश सरकारले आवश्यकता अनुसार पदकको प्रकार, संख्या आकार, प्रकार तथा बनोटमा थपघट वा हेरफेर गर्न सक्नेछ ।

१३. पदक रद्द गर्न सकिने: (१) यस ऐन बमोजिम कुनै व्यक्तिलाई प्रदान गरिएको पदकलाई प्रदेश सरकारले देहायको अवस्थामा रद्द गर्न सक्नेछ:

(क) आफूले प्राप्त गरेको पदक कसैलाई बिक्री गरेमा वा बन्धकी राखेमा,

(ख) आफूले प्राप्त गरेको पदकको मर्यादा विपरीत हुने गरी पदकको प्रयोग गरेमा वा कसैलाई प्रयोग गर्न दिएमा,

(ग) प्रदेशकै अपमान वा मानमर्दन गरेमा,

(घ) प्रचलित कानून विपरीत राष्ट्रको मर्यादामा आघात हुने कुनै कार्य गरेको प्रमाणित भएमा ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कुनै पदक रद्द गरिएमा प्रदेश सरकारले पदक पाउने व्यक्तिको नाम र रद्द गरिएको पदक समेत खुलाई सर्वसाधारणको जानकारीको लागि सार्वजनिक सूचना जारी गर्नुपर्नेछ ।

१४. पदक स्वेच्छाले फिर्ता गर्न सक्ने: कसैले यस ऐन बमोजिम प्राप्त गरेको कुनै पदक स्वेच्छाले फिर्ता गर्न चाहेमा त्यस्तो पदक आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयमा बुझाउन सक्नेछन् ।

१५. नियम बनाउने अधिकार: यस ऐनको कार्यान्वयन गर्नको लागि प्रदेश सरकारले आवश्यक नियमहरू बनाउन सक्नेछ ।